

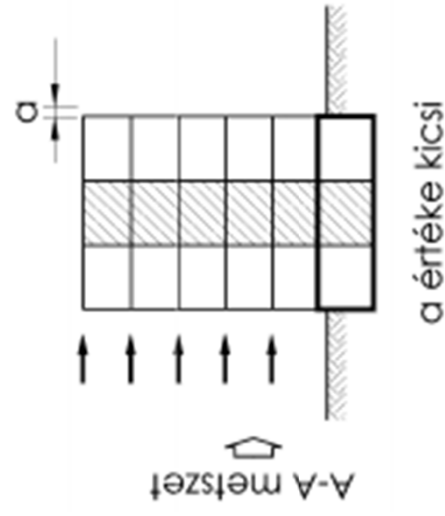
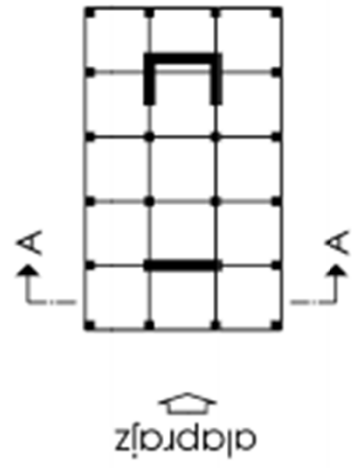
TARTÓSZERKEZETEK II.

VASBETONSZERKEZETEK

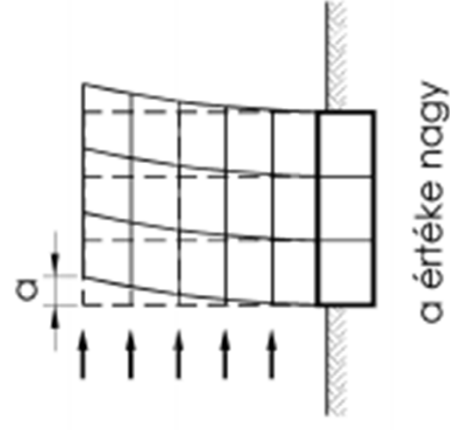
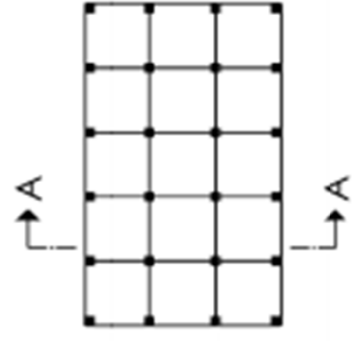
2017.04.26.

VASBETON ÉPÜLETEK MEREVÍTÉSE

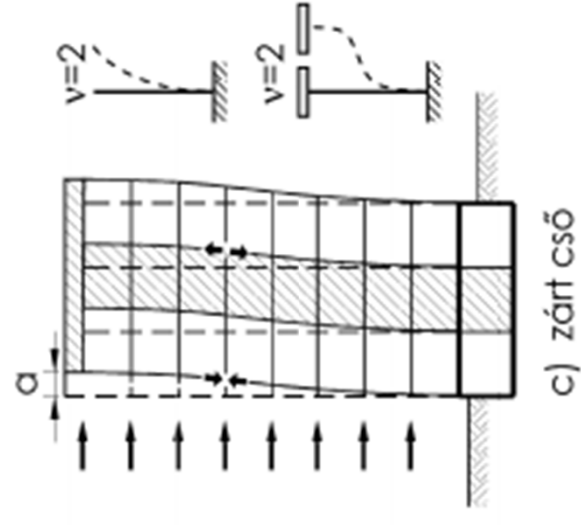
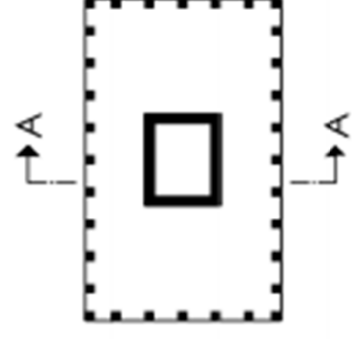
- Az épületeink vízszintes terhekkel szembeni ellenállását merevítéssel biztosítjuk.
- A merevítés lehetséges módjai:
  - vasbeton oszlop
    - alul befogott oszlop
    - egyszintes épületek ipari csarnokok
  - vasbeton keretszerkezet:
    - kilendülő keret sarokmerev oszlop-gerenda kapcsolat
    - 3-4 szintes épületmagasságig alkalmazható
    - nagy alakváltozás
  - Merevítőfal – merevítőmag
    - a falak (vasbeton, téglá) nagy síkbeli merevségük révén alkalmasak a vízszintes erők felvételére

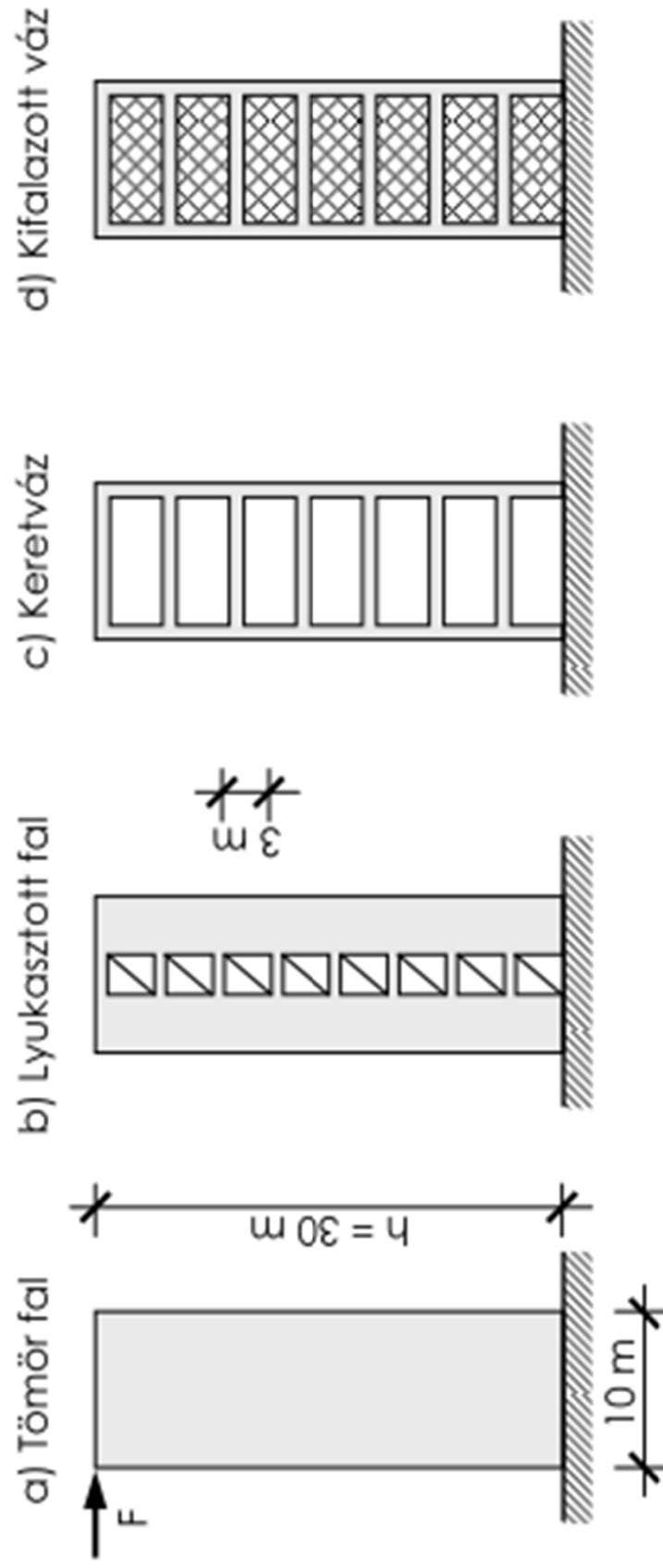

a) megerősítő fal vagy mag

b) megerősítő keret

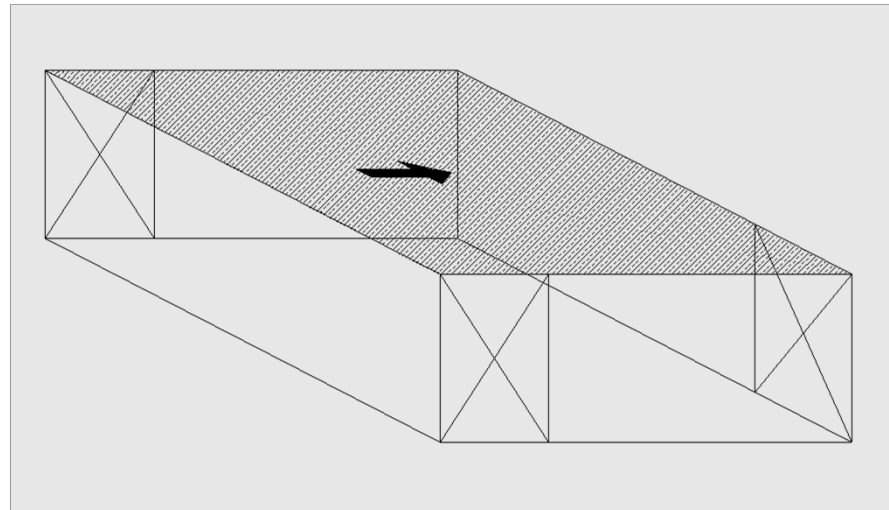

Relatív K merevség [%]

Alap	Merevítés típusa			
	a)	b)	c)	d)
szikla	100	20	2	20
talaj	17	10	1,8	10

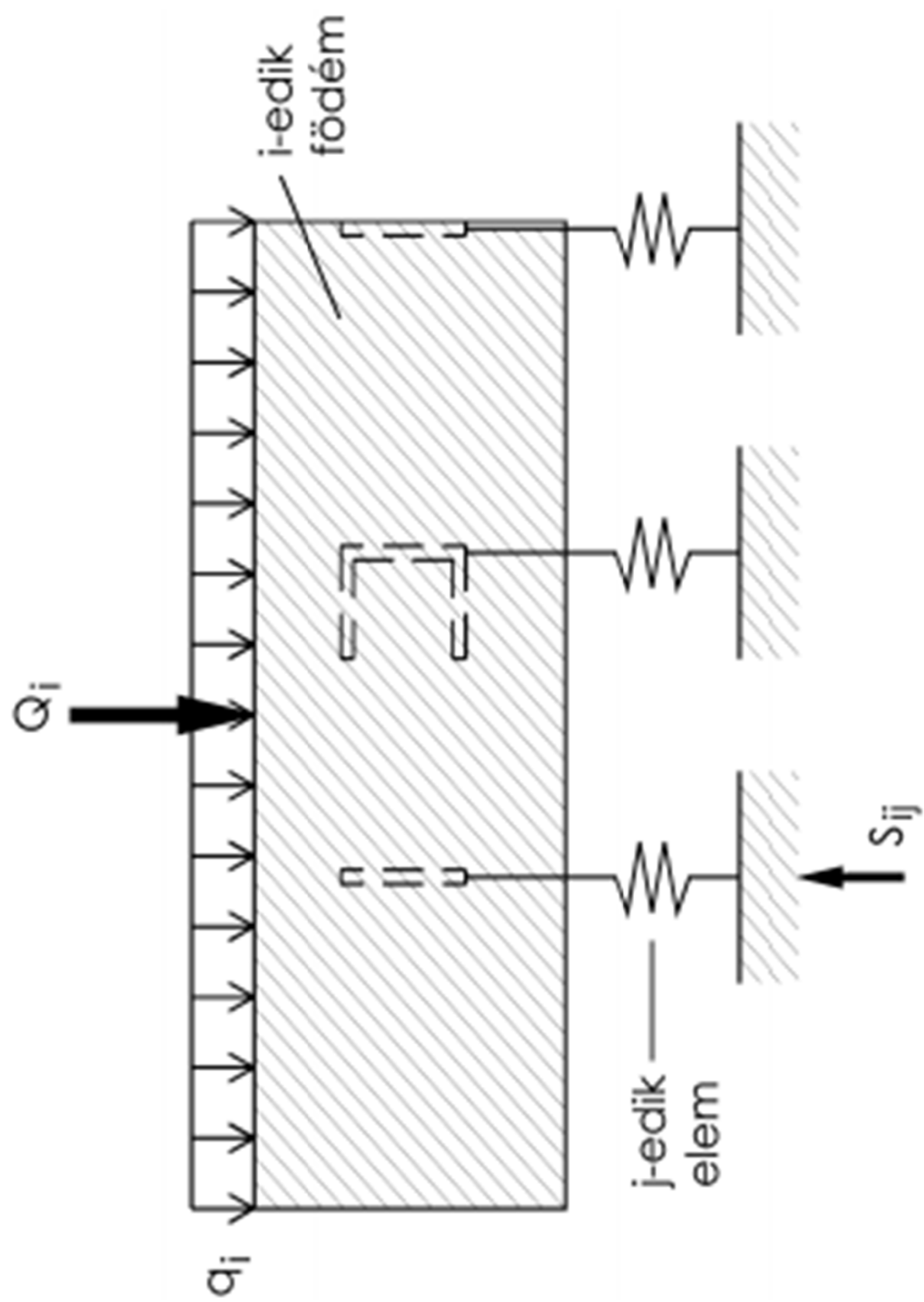
ÉPÜLETMEREVÍTÉS

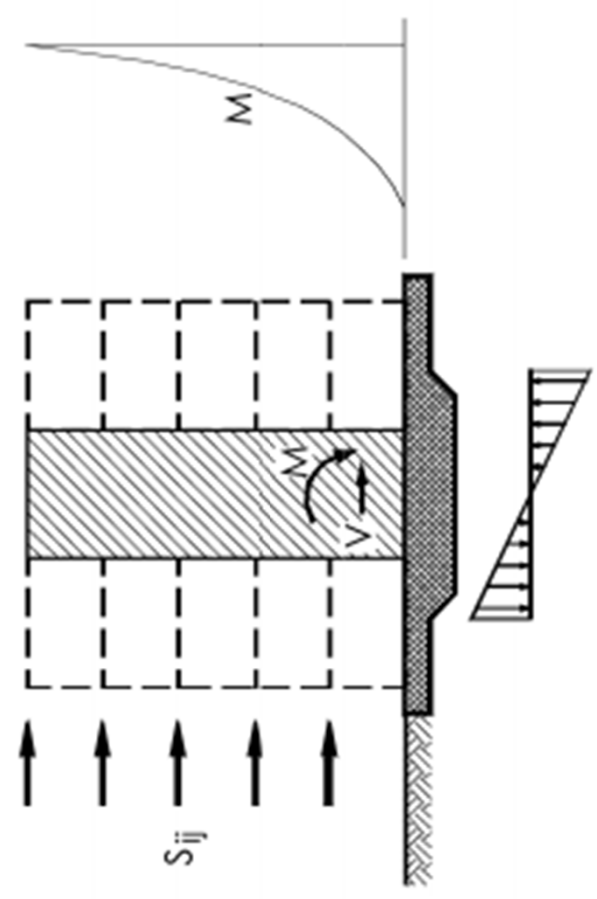
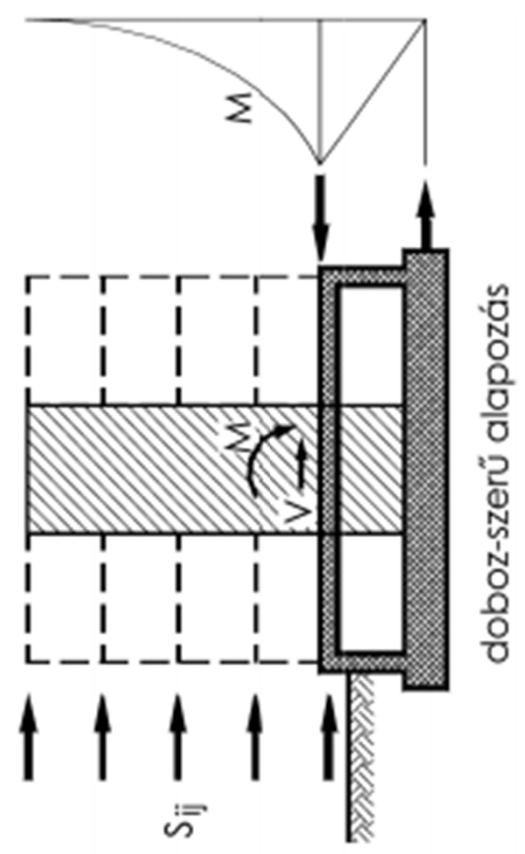
- A vízszintes teher a födémet terheli,
- a födém függőleges síkú merevítésekre – merevítőfalakra adja át a terhét
- a merevítések az alapozáson keresztül adják át terheiket az általajra

ÉPÜLETMEREVÍTÉS

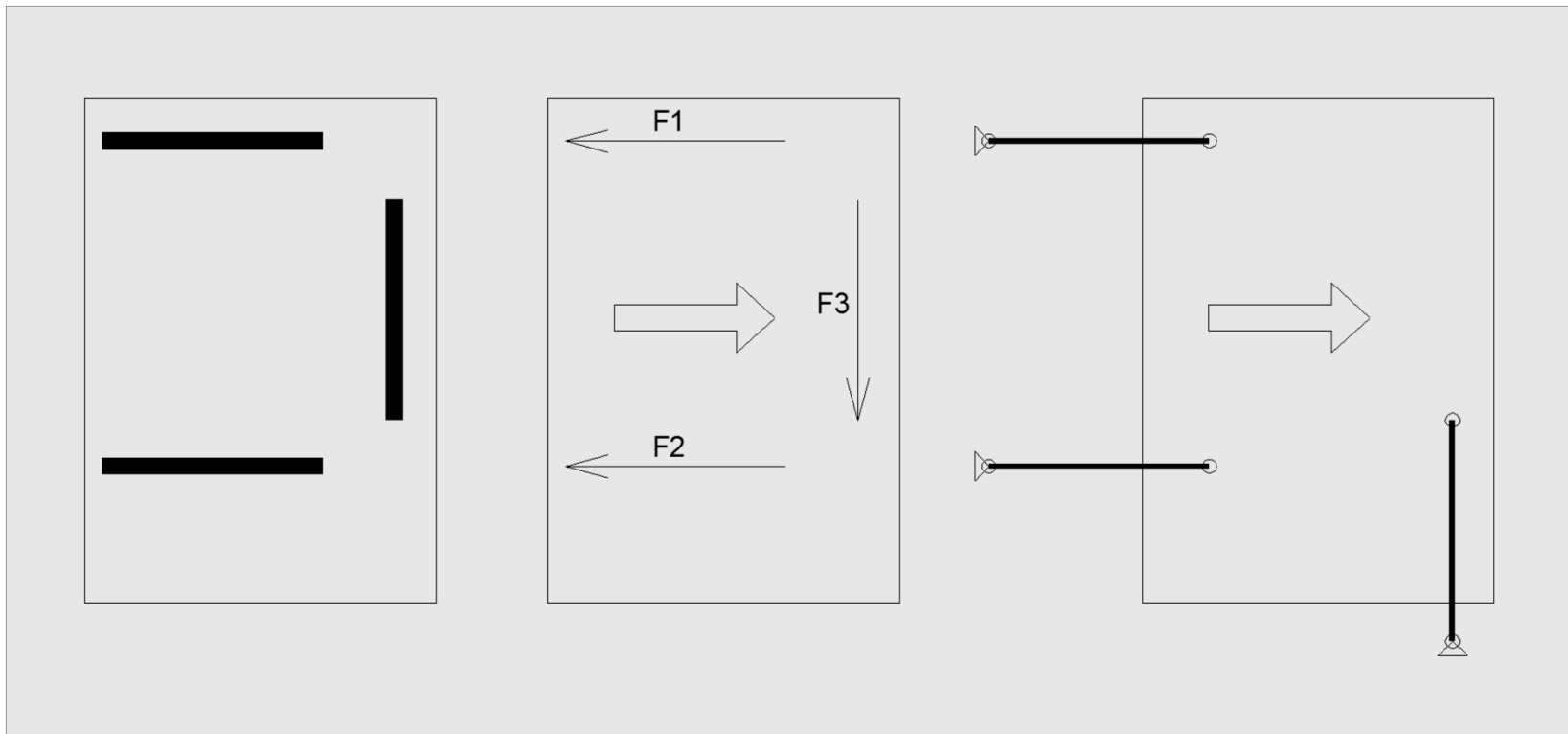
- A vasbeton födém saját síkjában a vízszintes terheket továbbítja a függőleges síkú merevítésekre.
- A merevítések, mint megtámasztó kényszerek működnek a födémhárcsára, a merevítések csak a síkjukban tudnak erőt felvenni, ezért a födémhárcsa szempontjából, úgy működnek, mint egy merev testet megtámasztó rudak.
- Ennek megfelelően, ha egy szerkezetet síkbeli függőleges síkú merevítésekkel merevítünk, akkor:
  - legalább 3 merevítést kell alkalmazni és
  - a merevítések alaprajzi vetülete legalább két pontban kell, hogy metsze egymást

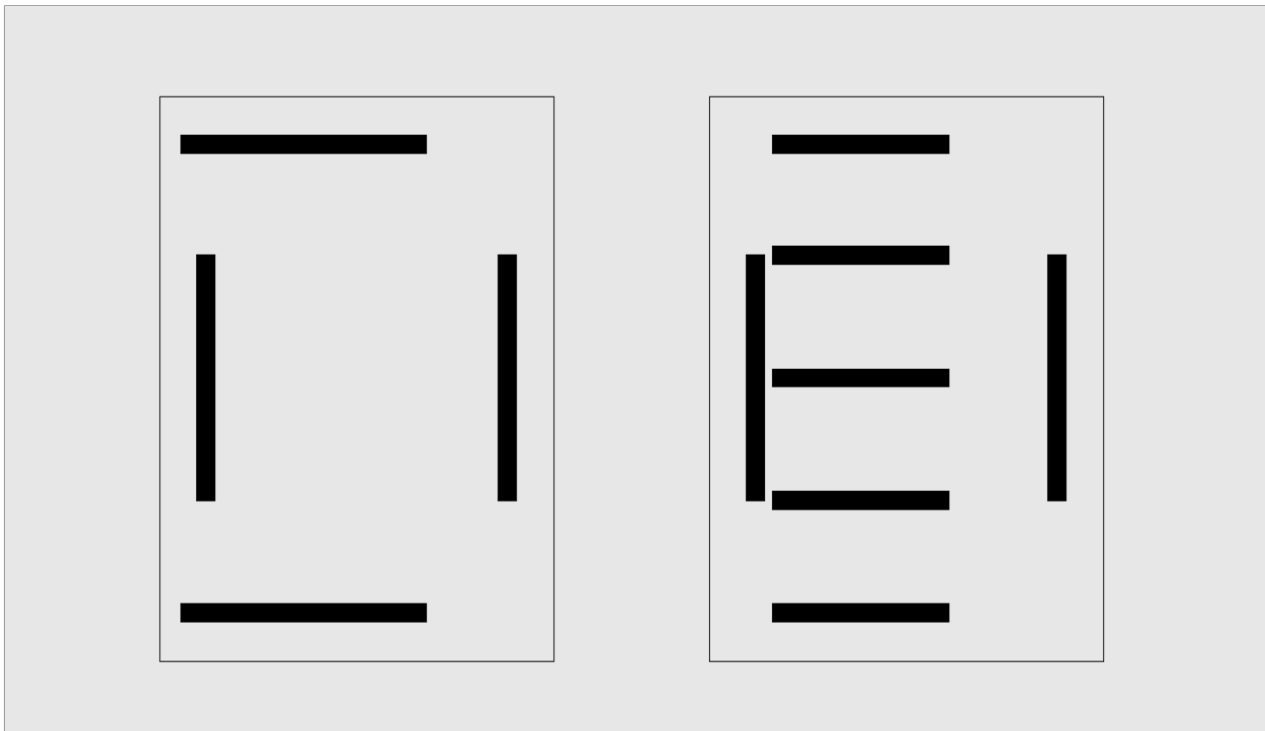

ÉPÜLETMEREVÍTÉS

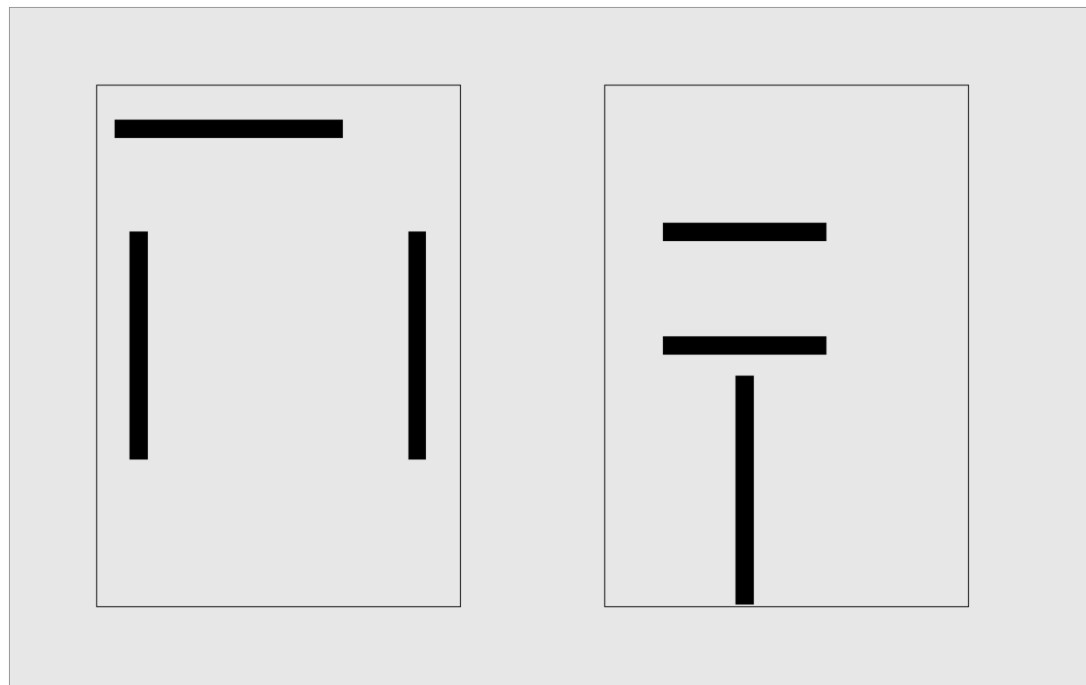
ÉPÜLETMEREVÍTÉS

- helyes elrendezés

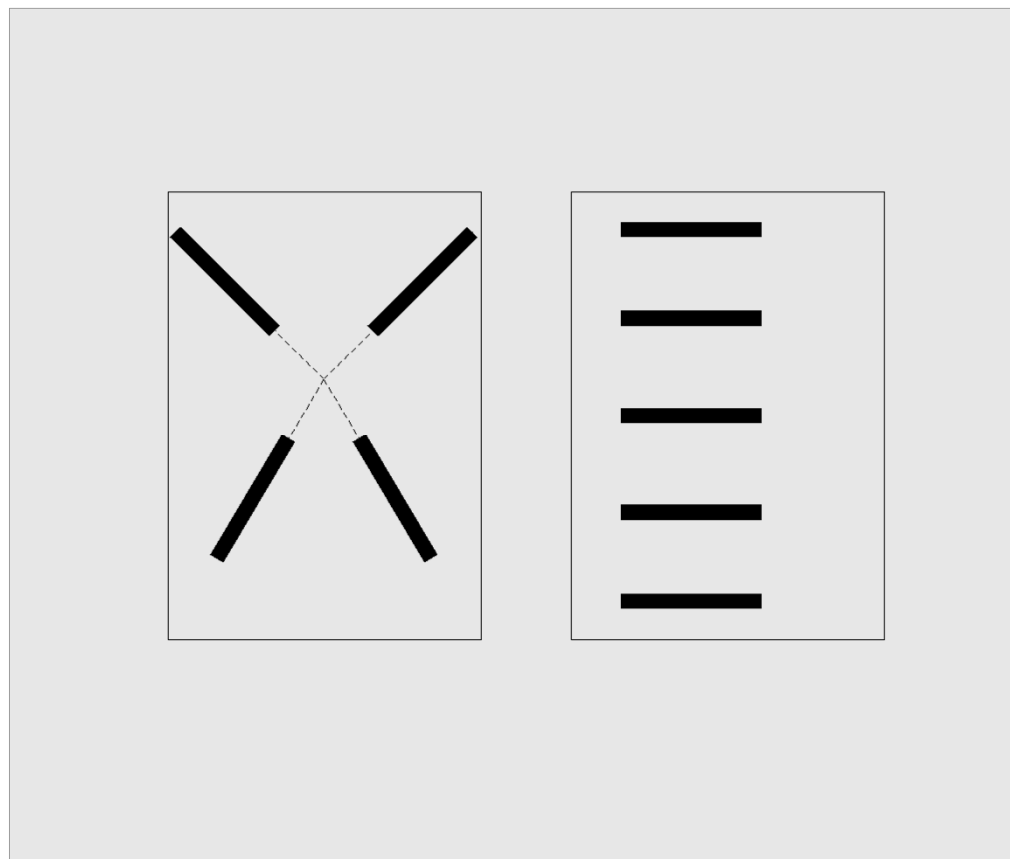
ÉPÜLETMEREVÍTÉS

nem szerencsés elrendezés

ÉPÜLETMEREVÍTÉS

hibás elrendezés

MEREVÍTŐRENDSZER SZÁMÍTÁSA

Igénybevételek:

Vízszintes teher:

hajlítás nyíróerő

Függőleges teher (önsúly + födémteher):

nyomóerő

A nyomóerő kedvezően befolyásolja a falak nyírási és hajlítási teherbírását.

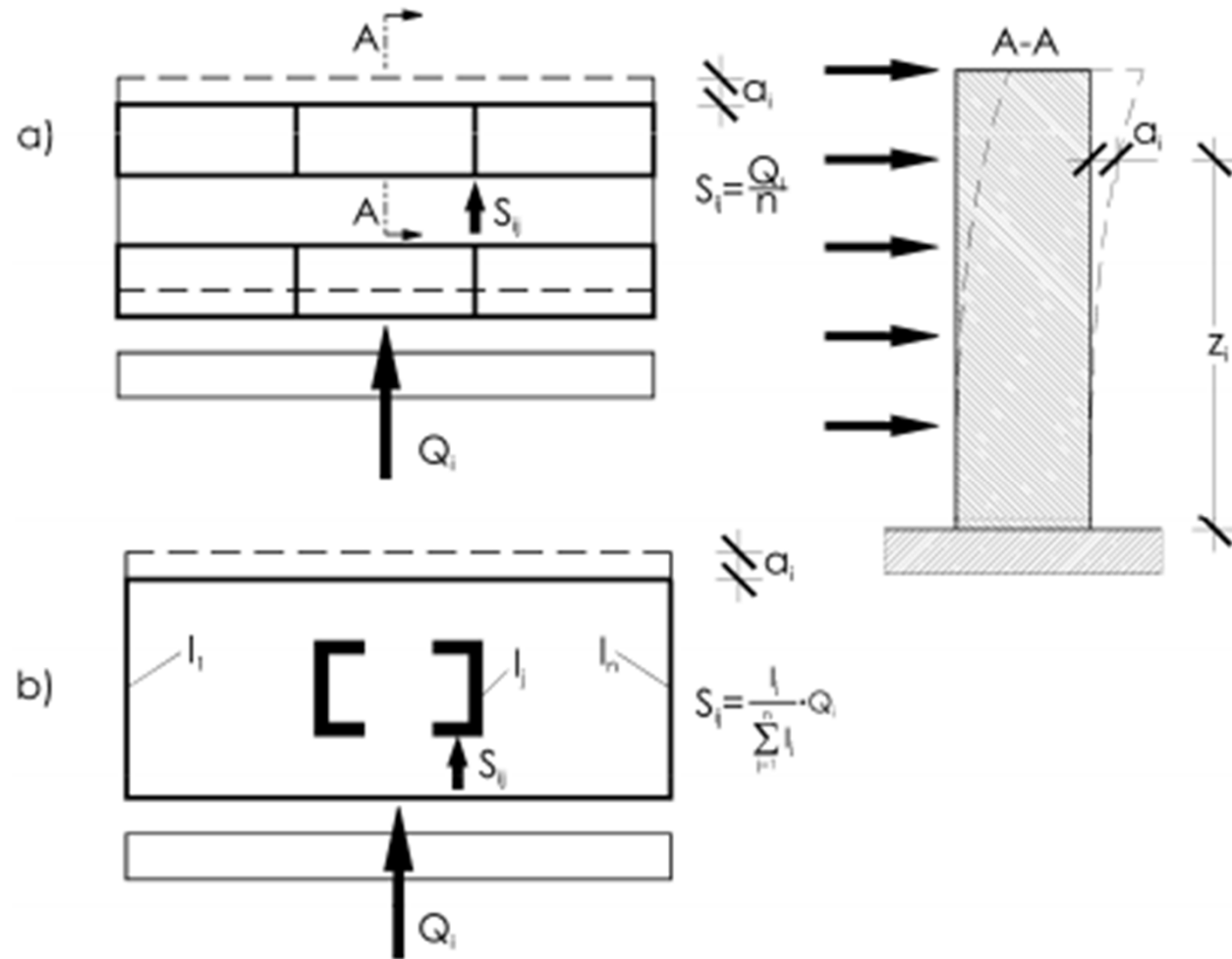
MEREVÍTŐRENDSZER KÖZELÍTŐ SZÁMÍTÁSA

- ALAPVETŐ SZÁMÍTÁSI FELTEVÉSEK:
  - a szerkezet lineárisan rugalmasan viselkedik,
  - a válaszfalak és nem teherviselő elemek merevsége elhanyagolható,
  - a födém tárcsák síkjukban végtelen merevek,
  - a falak és lemezek síkjukra merőleges merevsége elhanyagolható,
  - a karcsú lemezek ($l/h > 3$) nyírási alakváltozása és csavarási merevsége jelentéktelen,

MEREVÍTŐRENDSZER SZÁMÍTÁSA

- a keresztmetszet inerciája és területe a betonméretekéből számítható,
- az elemek közti kapcsolat merevnek tekinthető,
- a függőleges elemek tengelyirányú alakváltozása elhanyagolható,
- a másodrendű hatásokat nem vesszük figyelembe.

SZIMMETRIKUS MEREVÍTŐRENDSZER

NEM SZIMMETRIKUS MEREVÍTŐRENDSZER

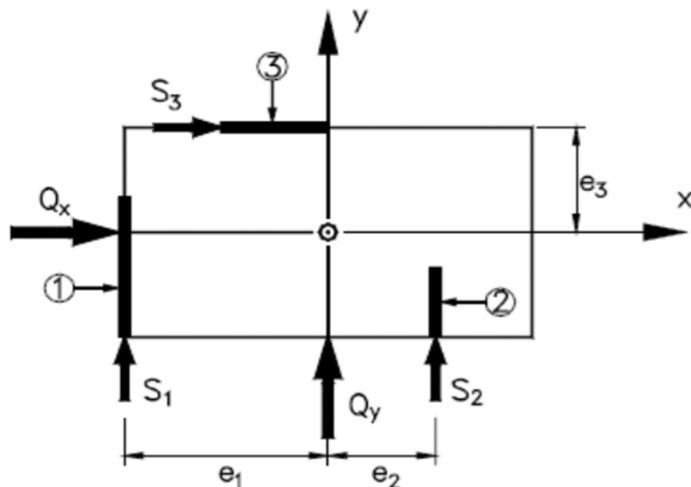
- A legtöbb gyakorlati esetben a merevítőrendszer elemei nem egyformák és alaprajzi elrendezésük sem szimmetrikus.
- Vízszintes terhek hatására ekkor a síkjukban merevnek tekintett födémek nem csak eltolódnak, hanem el is fordulnak.
- Ekkor általában háromdimenziós modellel írható le a szerkezet viselkedése, figyelembe véve a merevítő elemek hajlítását, csavarását, sőt esetenként torzulását is.
- A gyakorlati esetek zömében azonban - amikor a merevítő elemek csavarási ellenállása jelentéktelen - az igénybevételek meghatározása közelítő eljárással is elegendő pontossággal meghatározható.

STATIKAILAG HATÁROZOTT MEREVÍTŐ RENDSZER

- Ha a merevítő falak száma három,
  - Ha a falak nem esnek azonos síkba,
  - Ha az alaprajzi elrendezésük olyan, hogy a három fal középsíkja nem működik egyazon függőlegesben,
-
- akkor a merevítő rendszer statikailag határozott
  - és az egyes falakra működő igénybevételek egyszerű egyensúlyi feltételekből meghatározhatók.

STATIKAILAG HATÁROZOTT MEREVÍTŐ RENDSZER

A merevítő rendszerre az
alábbi egyensúlyi
egyenletek írhatók fel:

a Q_y vízszintes
terhelésből:

$$S_1 = Q_y \times e_2 / (e_1 + e_2)$$

$$S_2 = Q_y \times e_1 / (e_1 + e_2)$$

$$S_3 = 0$$

a Q_x vízszintes
terhelésből:

$$S_3 = Q_x$$

$$S_2 = -S_1 = Q_x \times e_3 / (e_1 + e_2)$$

STATIKAILAG HATÁROZATLAN MEREVÍTŐ RENDSZER

Ha a merevítő falak száma háromnál több,
Akkor a falakra jutó igénybevételek
meghatározásánál az,
    egyensúlyi feltételek mellett,
    az alakváltozások kompatibilitását is
figyelembe kell venni.

Csavarási középpont módszere

ALKALMAZÁSI FELTÉTELEK:

- a szerkezet elemeinek csavarási merevsége
- és centrifugális inercianyomatéka elhanyagolható

Csavarási középpont módszere

- Egy merevítő falrendszer **csavarási középpontját** a következő sajátosságok jellemzik:
- A csavarási középpontban működő erő hatására a szerkezet elemei szintenként azonos mértékű eltolódást szenvednek
- A csavarási középpontra működő nyomaték hatására a merevítő rendszer elemei azonos mértékben fordulnak el.

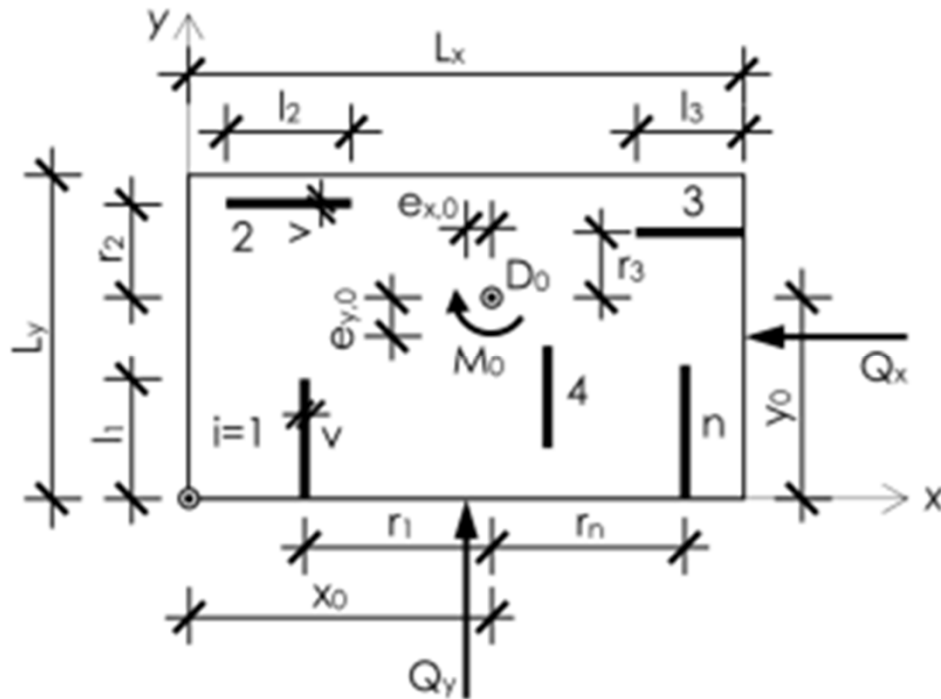
STATIKAILAG HATÁROZATLAN MEREVÍTŐ RENDSZER

A csavarási középpont általában a merevítő rendszer inerciáinak súlypontjával azonos, ha a derékszögű négyzög keresztmetszetű merevítő falak vastagsága kicsi.

Abban a gyakran előforduló esetben, mikor a vízszintes terhek Q eredője nem a csavarási középpontban működik, a vízszintes terhek hatása felbontható:

- egy a D_0 csavarási középpontban működő, és a merevítő falakban S' igénybevételt előidéző erőre,
- és egy $M_0 = Q \times e_0$ nyomatékra, melynek hatására a falakban S'' igénybevétel keletkezik, és ahol e_0 a Q erő hatásvonalának távolsága a D_0 csavarási középponttól

STATIKAILAG HATÁROZATLAN MEREVÍTŐ RENDSZER

Az ábra jelöléseivel:

$$M_0 = Q_y \cdot e_{x,0} + Q_x \cdot e_{y,0}$$

ahol a vízszintes terhek:

$$Q_x = Q_{x,v} + Q_f$$

$$Q_y = Q_{y,v} + Q_f$$

A fenti összefüggésekben:

$Q_{x,v}$ – a szélteherből ($Q_{x,szél}$) vagy földrengésből ($Q_{szeizmikus}$) származó x irányú vízszintes erő,

$Q_{y,v}$ – a szélteherből ($Q_{y,szél}$) vagy földrengésből ($Q_{szeizmikus}$) származó y irányú vízszintes erő,

Q_f – az építési hibából adódó vízszintes többleterő szintenként.

STATIKAILAG HATÁROZATLAN MEREVÍTŐ RENDSZER

A D_0 csavarási középpont koordinátái az ábrán megadott x, y koordinátarendszerben:

$$x_0 = \frac{\sum_{i=1}^n I_{y,i} \cdot x_i}{\sum_{i=1}^n I_{y,i}}$$

$$y_0 = \frac{\sum_{i=1}^n I_{x,i} \cdot y_i}{\sum_{i=1}^n I_{x,i}}$$

STATIKAILAG HATÁROZATLAN MEREVÍTŐ RENDSZER

Az egyes merevítő falakban ébredő erők számítása az M10. ábrán látható jelölések felhasználásával:

Az egyes merevítő falakban az S_1 erők az egyes (x, illetve y irányú) merevítő falakban:

A falrendszer torzi

$$S_{x,i,1} = Q_x \cdot \frac{I_{x,i}}{\sum I_{x,i}} \quad \text{illetve} \quad S_{y,i,1} = Q_y \cdot \frac{I_{y,i}}{\sum I_{y,i}}$$

Az építési hibából adódó vízszintes többleterő szintenként: $Q_f = \frac{Q_{szint}}{\sqrt{m}} \cdot 0,01$

ahol m az oszlopok és merevítő falak darabszáma, Q_{szint} pedig az épület egy szintjének teljes függőleges terhe.

STATIKAILAG HATÁROZATLAN MEREVÍTŐ RENDSZER

Az **eltolódásból** származó S_1 erők az egyes (x , illetve y irányú) merevítő falakban:

$$S_{x,i,1} = Q_x \cdot \frac{I_{x,i}}{\sum I_{x,i}} \quad \text{illetve} \quad S_{y,i,1} = Q_y \cdot \frac{I_{y,i}}{\sum I_{y,i}}$$

Az **elcsavarodásból** származó S_2 erők az egyes merevítő falakban:

$$S_{i,2} = M_0 \cdot \frac{I_i \cdot r_i}{I_\omega}$$

A fentiek alapján az épület Q_x és Q_y vízszintes terheléséből az i -edik merevítő falra jutó vízszintes erő:

$$\sum_i S_{x,i} = S_{x,i,1} + S_{i,2} \quad \text{illetve} \quad \sum_i S_{y,i} = S_{y,i,1} + S_{i,2}$$